
Det Kongelige Danske Geografiske Selskab

Møder

1. møde i sæsonen 1970-71 (13. oktober 1970):
Direktør for Geodætisk Institut, professor, dr. phil. *Einar Andersen*: Den historiske udvikling af jordopmålingens metoder. Fra klassisk triangulation til moderne satellitgeodæsi.
2. møde i sæsonen 1970-71 (3. november 1970):
Professor, dr. phil. *Th. Sorgenfrei*: De geologiske forudsætninger for gas- og olieforekomsterne i Nordsøbassinet.
3. møde i sæsonen 1970-71 (1. december 1970):
Professor, fil. dr. *Torsten Hägerstrand*: Meningen med geografens modeller.
OVERRÆKKELSE AF VITUS BERING MEDALJEN TIL PROFESSOR HÄGERSTRAND.
4. møde i sæsonen 1970-71 (2. februar 1971):
Dr. *C. Syrach-Larsen*: Hvorfor er skove så forskellige?
5. møde i sæsonen 1970-71 (2. marts 1971):
Professor, dr. *Niels Nielsen*: Trap Danmark, V. udg., bd. 1-31, 1953-71.
6. møde i sæsonen 1970-71 (27. april 1971):
Bibliotekar, cand. mag. *Carl Emil Andersen*: Rumfarten i geografiens tjeneste.

GEOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM 1871-1971

Det Kongelige Danske Geografiske Selskab
beder

GEOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

modtage vore hjerteligste lykønskninger i anledning af
100 års jubilæet.

I erindring om Geologiska Föreningens store indsats
til gavn for svensk geologisk forskning sender vi För-
eningen vore bedste ønsker for fremtiden.

København, den 20. maj 1971.

SOCIÉTÉ DE GÉOGRAPHIE 1821-1971

Ved det franske geografiske selskabs 150-års jubilæum den 16.–19. november 1971 var »Det Kongelige Danske Geografiske Selskab« repræsenteret af Selskabets vicepræsident, professor Niels Nielsen, der overbragte vort Selskabs lykønskning og som gave et eksemplar af *Trap Færøerne* og *Trap Grønland*.

Under den afsluttende højtidelighed takkede professor Niels Nielsen fransk geografisk forskning, fordi man altid har søgt at opretholde en intim forbindelse med nordisk geografi. Han fremdrog det ejendommelige forhold, at en danskfødt geograf Malthe Conrad Bruun (fr. Malte-Brun) var en af stifterne af »Société de Géographie«. Han takkede for de mange rige impulser, den franske geografiske skole har bragt nordisk geografi, og hyldede mindet om to store personligheder fra vor tid, Emanuel de Martonne og Jean Baptiste Charcot.

Egede Medaillen

Avers

Revers

Det Kongelige Danske Geografiske Selskabs Egede Medaille i sølv er indstiftet på generalforsamlingen den 28. april 1916. Den tildeles „fortrinsvis for geografiske Undersøgelser og Forskninger i Polarlandene“.

Egede Medaillen er tildelt:

Freuchen, Peter	20. maj 1921	bd. 26 side	39
Hansen, Godfred	20. maj 1921	bd. 26 side	39
Porsild, Morten P.	20. maj 1921	bd. 26 side	39
Rasmussen, Knud	2. december 1924	- 28 -	3
Amundsen, Roald	15. september 1925	- 28 -	129
Koch, Lauge	1. november 1927	- 30 -	209
Watkins, H. G.	2. marts 1932	- 35 -	1
Mathiassen, Therkel	6. december 1932	- 35 -	168
Mikkelsen, Ejnar	10. januar 1933	- 36 -	2
Birket-Smith, Kaj	5. december 1933	- 36 -	145
Ahlmann, Hans W:son	2. februar 1937	- 40 -	VII
Hannesson, Pålmi	4. november 1947	- 48 -	VII
Knuth, Eigil	18. november 1951	- 51 -	VIII
Larsen, Helge	1. februar 1955	- 54 -	V
Fuchs, Vivian	30. april 1959	- 58 -	VI
Siple, Paul A.	2. februar 1960	- 59 -	X
Dansgaard, W.	2. november 1971	- 70 -	IX
Frstrup, Børge	2. november 1971	- 70 -	XI

Professor, dr. W. Dansgaard

Præsidenten, Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Margrethe, udtalte ved overrækkelsen:

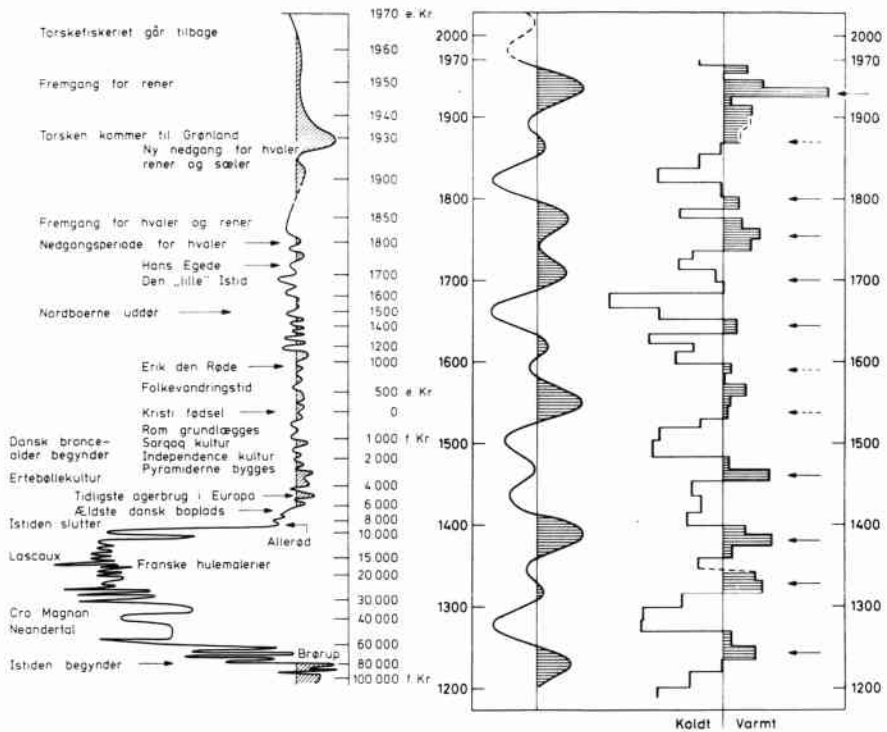
Professor Dansgaard.

Egede Medaljen tildeles ifølge statutterne »fortrinsvis for forskning i Polarlandene«. Det er Deres banebrydende indsats ved indlandsisens udforskning, Selskabet vil hædre. Jeg overrækker Dem Egede Medaljen som anerkendelse for en original videnskabelig forskning, der har gjort det muligt ud af isprøver fra forskellig dybde at læse Grønlands klimatiske historie.

Professor Dansgaard er leder af Geofysisk Isotop Laboratorium under Københavns Universitet. Dansgaards banebrydende studier af indlandsisens varierende fysisk-kemiske sammensætning i forskellige dybder forudsatte kerneprøver fra borer i isen. I 1966 lykkedes det US Army CRREL at bore sig gennem hele indlandsisen (1400 m lang borekerne) ved Camp Century, 225 km øst for Thule. I borekernen forefandt alle samtlige års snelag fra de seneste ca. 100.000 år med oplysninger om klimaet arkiveret i form af varierende isotopkoncentration i isen. Ilten i vand og is indeholder små mængder af en særlig tung slags ilt, O^{18} -isotopen, og det har vist sig, at mængden af denne tunge iltisotop i højpolare sne næsten udelukkende afhænger af den temperatur, ved hvilken isen i sin tid blev dannet. Jo mere tungt iltisotop man finder i isen, jo højere var temperaturen.

Klimaregistreringer kræver imidlertid en korrelation med aldersbestemmelsen for at være til nogen egentlig nytte. En sådan er foretaget

ud fra matematiske beregninger over flydemønstret i indlandsisen. Sådanne dateringer er sammenlignet med kendte klimatiske begivenheder dateret ved hjælp af C^{14} og har vist forbavsende korrekte resultater.

Klimaet for de 100.000 år er vist på kurven med en ikke lineær, dvs. »strakt« tidsskala. For at foretage en prognose har professor Dansgaard optegnet klimakurven lineært og dernæst underkastet dens svingninger en matematisk analyse, en variant af en Fourier-analyse, der fortæller, i hvor høj grad en given periodelængde er registreret i kurven. Man får således et »periodespektrum«, hvis højeste toppe i gunstigt fald angiver regelmæssige svingninger i trapekurven, medens tilfældigheder ytrer sig som uregelmæssige toppe – to hæver sig højt over de andre – nemlig perioderne 78 år og 180 år. Der er således statistisk set henholdsvis 99,0 % og 99,6 % sandsynlighed for, at klimakurven indeholder systematiske svingninger med disse perioder. Ved at sammensætte disse to svingninger med de beregnede startpunkter og maksimumsudsving kan man reproducere klimakurven som vist på figuren.

Grønlands indlandsis er således et område, hvorfra oplysninger kan hentes om klimasvingninger. Dansgaards resultater er fra en borekerne ved Thule. Sydgrønlands klima f.eks. kan have haft et helt andet forløb. Nye undersøgelser afventer fremskaffelsen af en borekerne fra Sydgrønland.

Afdelingsleder, lektor Børge Fristrup

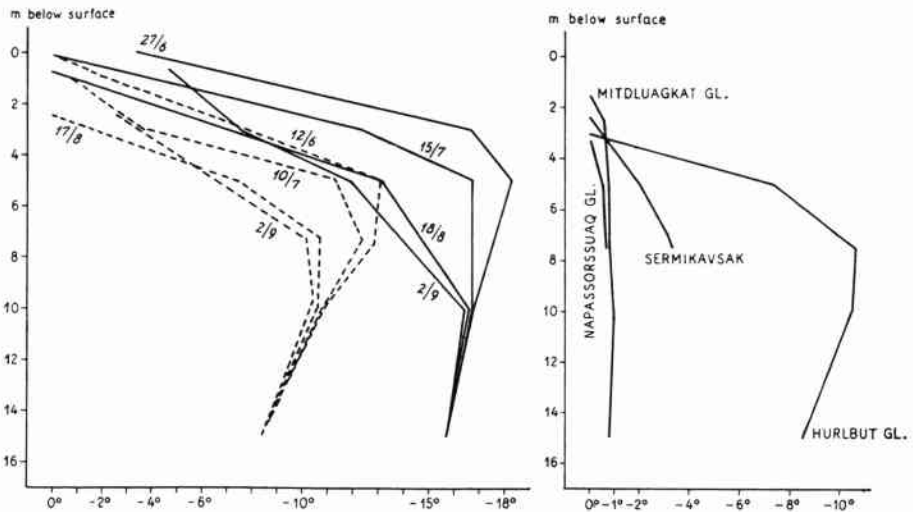
Præsidenten, Hendes Kongelige Højhed Prinsesse Margrethe, udtalte ved overrækkelsen:

Lektor Fristrup.

Også Deres forskning er foregået i Grønland, hvor De gennem 25 år har foretaget undersøgelser af gletschernes størrelsesændringer, der er udtryk for vor tids klimasvingninger. Jeg overrækker Dem Egede Medaljen som anerkendelse for denne indsats samt for den udbredelse af kendskab til indlandsisen og dens udforskning, De har formidlet til store befolkningskredse gennem Deres bøger.

Universitetslektor Børge Fristrup, afdelingsleder ved Københavns Universitets Geografiske Institut, har siden 1947 hver sommer deltaget i gletscherundersøgelser i Grønland og har tillige overvintret i Peary Land. Fristrups undersøgelser går ud på at bestemme gletschernes materialehusholdning, dvs. deres størrelsesvariation, der også kan tages som udtryk for klimaændringer. Fristrup er kendt med den gamle ekspeditionsteknik fra den tid, da hundeslæden var transportmidlet, og han har fulgt med i den forrygende udvikling, der er sket, efter at moderne teknik: fly og specielle transportmidler til kørsel på is og sne er taget i anvendelse. I det internationale samarbejde vedrørende udforskning af indlandsisen har Børge Fristrup haft flere ledende stillinger. Han var således formand for EGIG (Expéditions glaciologique internationale au Groenland) 1959–61. Siden 1970 har han været govenor i The Board of Arctic Institute of North America. Fristrup belønnes tillige for den udbredelse af viden om indlandsisen og dens udforskning, som han har givet for store kredse

gennem fremstillingen i sin bog »Indlandsisen«, der også er kommet i engelsk udgave.

Som bidrag til det internationale geofysiske år (IGY) blev der fra Københavns Universitets Geografiske Institut ved Børge Fristrup foretaget undersøgelser på 4 grønlandske gletschere 1956–58; hovedformålet var studiet af frontvariationer og materialehusholdning. Af disse specielt udvalgte gletschere repræsenterede den 36,4 km² store Mitdluagkat Gletscher på Angmagssalik Øen den østgrønlandske type ved en betydelig årlig nedbør og ved at have et temperaturprofil, der – bortset fra de øverste meter – er praktisk taget isothermal og meget nær ved 0°, dvs. at den tilhører den tempererede gletschertype efter Ahlmans definition, jvf. figur.

Gletscheren blev i 1933 studeret af *Keld Milthers*, der oprettede en række målepunkter, hvorfra fronten kunne bestemmes med fototeodolith. Disse punkter blev igen benyttet ved opmålingen i 1958 af Geografisk Instituts ekspedition under ledelse af lektor Fristrup, og igen i 1969, hvor Geografisk Institut (med støtte fra *Statens Videnskabsfond* og *Ministeriet for Grønland*) foretog en tredje opmåling.

Gletscherens yderste moræner ligger nær ved kysten og repræsenterer antagelig en maksimal udbredelse; der er fra den ydre moræne 253 m frem til frontpositionen ved Milthers' opmåling, og det er stadig muligt på basis af fotograferingen fra 1933 at bestemme detailpositionen af frontforløbet ud fra enkelte større sten. Ved genopmålingen i 1958 var gletscherfronten rykket 472 m tilbage og havde, taget fra samme punkt, helt skiftet karakter. Ved genopmålingen i 1969 var fronten yderligere rykket 259 m tilbage og fremviste samtidig en stærk sammensynkning.

Ved genopmåling i 1970 fandtes yderligere en tilbagegang af gletscherfronten på 62 m, og gletscheroverfladen er yderligere sunket; et

nivellement er nu ført op over gletschertungen. Geografisk Institut har i sommeren 1970 etableret en fast station ved Sermelik Fjord med mulighed for gennemførelse af en række studier inden for arktisk klimatologi, glaciologi, hydrologi, geomorfologi og andre naturgeografiske specialer.

Stationen rummer instrumenter til registrering af gletscherelvets vandføring, sedimentmåling m.v. Den vil blive forsynet med nødvendigt udstyr til klimatologiske og mikroklimatologiske målinger, også strålingsmålinger. Et detaljeret glaciologisk program er planlagt, og det er hensigten med jævne mellemrum at videreføre den fotogrammetriske registrering, som gennemførtes i 1958 af alle Milthers' stationer fra 1933. Stationen vil desuden indgå i nettet af den internationale hydrologiske dekades stationer.

Kong Frederik IX

*Mindeord ved Det Kongelige Danske Geografiske Selskabs møde
den 1. februar 1972.*

Umiddelbart efter Selskabets stiftelse den 18. november 1876 nedsatte man et udvalg på 3 mand med den opgave at overveje visse spørgsmål vedrørende Selskabets øverste ledelse. De 3 mand var Steen Bille, Carl Irminger og Edvard Erslev. Steen Bille havde været chef for korvetten Galatheas berømte togt omkring jorden 1845–47. Carl Irminger var en af grundlæggerne af kundskaben om de hydrografiske forhold i det nordlige Atlanterhav, og Edvard Erslev var pioneren i den videnskabelige geografiske behandling af Danmark. Udvalget søgte foretræde hos Kong Christian IX, som fik interesse for Selskabets formål, og den 13. december indvilgede kongen i at overtage protektoratet og bifaldt samtidig, at den daværende Kronprins Frederik, senere Kong Frederik VIII, påtog sig hvervet som Selskabets præsident. Siden da har den regerende konge været Selskabets protektor, men ved tronskiftet i 1912 var den daværende Kronprins Frederik, senere Kong Frederik IX, kun 13 år, og kunne derfor først senere, i 1927, videreføre traditionen: at Danmarks tronfølger er præsident for Selskabet.

Kronprins Frederik varetog denne opgave i 20 år indtil 1947, og efter sin tronbestigelse fortsatte han som protektor indtil 1972. Derved bevarede han tilknytningen til Selskabet gennem en samlet periode på næsten 45 år, d.v.s. omtrent halvdelen af den tid, i hvilken Geografisk Selskab har eksisteret. Alene dette forhold er højst usædvanligt, og det måtte næsten nødvendigvis udvikle sig til enten at blive et meget effektivt og intimt samarbejde eller i det væsentlige blive begrænset til opgaver af repræsentativ art uden nærmere kontakt med Selskabets faglige virksomhed.

Kronprins Frederiks præsidentperiode kan naturligt inddeles i 2 afsnit, nemlig 1927–39 og 1939–47. I den første periode skete der i de fleste geografiske selskaber og institutioner en række forskydninger i arbejdsform og muligheder, som stod i nær sammenhæng med de verdensomspændende økonomiske kriser, men også med andre årsager. De store opdagelsers tid var ved at løbe ud, de sidste hvide pletter på landkortene var under udfyldning, kolonisystemet var allerede efter 1920 blevet ombygget og gik efterhånden i opløsning. Desuden foregik der i denne årrække en voldsom ekspansion i den geografiske forskning, der bl.a. markeredes af oprettelsen af store videnskabelige institutioner, en

udbygning af hele uddannelsessystemet og af det internationale videnskabelige arbejde.

Omkring 1930 stod man derfor i Danmark som i så mange andre lande midt i en omstillingsproces, som påvirkede de geografiske selskaber ganske stærkt. Inden for vort Selskabs ledelse var der delte meninger om, hvilke veje man i en sådan situation skulle følge, og der var adskillige, som nærmest var indstillet på, at man skulle indskrænke arbejdsområdet og derigennem konsolidere en lille afdeling af dette på bekostning af de øvrige opgaver. Kronprins Frederik blev stærkt interesseret i disse problemer, som blev drøftet i mange og indgående forhandlinger i hans daværende residens i en sidefløj til Christian VIIIs palæ, og hans stilling til problemerne blev efterhånden ganske klar og blev af stor betydning for Selskabets virksomhed gennem det følgende halve århundrede. Hans hovedsynspunkt var, at man netop i en overgangs- og modgangstid skulle bygge nye organisationsformer op til imødegåelse af vanskelighederne og til forberedelse af det, som skulle udrettes, når kårene på ny blev bedre. Hans generelle indstilling var den, at man ikke burde vige for de øjeblikkelige vanskeligheder, men at imødegå disse effektivt. I konsekvens heraf udførte Kronprinsen et stort personligt arbejde, gennem hele perioden ledede han noget over $\frac{1}{3}$ af møderne, i visse perioder halvdelen, og han gik personligt ind i en række af de foreliggende opgaver. Det karakteristiske var, at han formåede en rolig overvejelse på længere sigt, en hurtig beslutning, hvis det var nødvendigt, og at han altid var rede uden småligt hensyn til egen bekvemmelighed.

I årene 1927–39 blev en række store opgaver gennemført eller forbedret. Geografisk Tidsskrift blev udbygget, og man påbegyndte udgivelsen af 2 nye skrifterækker, Kulturgeografiske Skrifter og Folia Geographica Danica. Man organiserede dansk geografis deltagelse i det store internationale samarbejde, som netop på dette tidspunkt var i udvikling, og man etablerede et nært samarbejde med Nationalmuseet, hvor Selskabet i en lang årrække havde til huse og fik mulighed for at opbygge biblioteket, den administrative organisation og hele det internationale forbindelsessystem.

Kronprins Frederiks virksomhed som Selskabets præsident under krigen 1939–45 fik en ganske særlig karakter, men trods de mange og krævende forpligtelser, som i denne periode påhvilede rigets tronfølger, ikke mindst i de sidste krigsår, opretholdt kronprinsen sine kontakter med Selskabet og varetog med omhu sine opgaver i dettes tjeneste. Der måtte således foretages en meget omhyggelig omlægning af Selskabets arbejdsprogram i form af en intensivering af hjemlige danske opgaver og en næsten fuldstændig standsning af planlagte internationale foretagender. Blandt de større arbejder fra disse år kan nævnes offentliggørelsen af *Vade- og Marskundersøgelserne og Atlas over Danmark*, afslutningen af

Haslund Christensens centralasiatiske ekspedition og grundlæggelsen af Vitus Bering fondet. Mødevirksomheden var stærkt påvirket af restriktioner, udgangsforbud, mørklægning og af hele den almindelige følelse af usikkerhed, men kronprinsen, der som oftest var ledsaget af Kronprinsesse Ingrid, var hyppigt deltager og leder såvel af normale medlemsmøder som af særlige arrangementer. Denne personlige nærværelse på trods af alle momenter af besvær eller endog af personlig fare gjorde et stærkt indtryk på Selskabets medlemskreds og var en medvirkende faktor til at bringe Selskabet uskadt eller måske endog styrket igennem de vanskelige år.

Også efter tronskiftet i 1947 bevarede Kong Frederik IX som Selskabets protektor sin varme interesse for hele virksomheden. Kongen var jævnligt gæst ved møderne ofte ledsaget af Dronning Ingrid og foretog f.eks. personligt uddelingen af de to første eksemplarer af Vitus Bering medaljen.

Der er i Danmarks historie et tidligere eksempel på en nær kontakt mellem en central kongelig person og dansk forskning, som i visse henseender minder om forholdet mellem kronprinsen og Geografisk Selskab. Det drejer sig om Kronprins Christian Frederik, senere Christian VIII, og Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, hvis præsident han var i årene 1838–48. Et eksempel på denne virksomhed er et personligt brev af 14. maj 1845 til Videnskabernes Selskab, i hvilket kongen gør opmærksom på, at Selskabet måske kunne se en opgave i at medvirke til, at korvetten Galathea blev i stand til at medtage en stab af videnskabsmænd. Ekspeditionens chef, Steen Bille gik med stor interesse ind på at løse denne opgave, og dette blev en af de faglige omstændigheder, som førte til, at Steen Bille i 1876 kom til at stå som medstifter af vort Selskab og som mellemmand mellem dette og Kong Christian IX. I 1916 indstiftede vort Selskab Galathea medaljen, som blev uddelt for første gang i 1930, og som Kronprins Frederik personlig overrakte til lederen af Dana ekspeditionen, Johs. Schmidt. Således blev ringen sluttet fra Christian VIII til Frederik IX.

Da Kronprins Frederik den 12. oktober 1927 for første gang som præsident deltog i et møde i vort Selskab, udtalte han følgende: »Det skal være min bestræbelse at bidrage mit til, at Selskabet kan løse sine betydningsfulde opgaver til gavn for vort land«. Vi kan i aften med dyb taknemmelighed og i fuld sandhed sige, at dette er blevet holdt. Derfor bruger vi endnu en gang hans egne ord fra hans personlige afskedstale til den døde Knud Rasmussen: »Vi vil ikke hengive os til sorgen over hans bortgang, men vi vil tænke på alt det, han har givet os gennem sin gerning«.

Disse ord skal i aften være vore ord, Selskabets ord til vor døde konge:

Så længe dette Selskab består, vil mindet om Kronprins Frederik – Kong Frederik IX lyse iblandt os.

Einar Mikkelsen

23. december 1880 – 1. maj 1971

»Miki« er død – man husker hans buskede øjenbryn, hans stadig ranke holdning, da han kort før sin 90-års dag blev fejret af Det grønlandske Selskab, og man tænker på de sirligt skrevne breve til hans forældre, skrevet under den 3-årige fortvivlende overvintring på Østgrønland 1909–12, og udgivet i anledning af 90-års fødselsdagen. Man mindes hans lidt hånlige bemærkning, da man kom til at tale om vor overvintring på Dansk Peary Land ekspedition som et eventyr. – Nej, eventyret var, da han – fysisk og psykisk stærk som få – havde gennemlevet og overlevet strabadserne på Alabama ekspeditionen.

Ejnar Mikkelsens liv blev eventyrligt som fås; med en skibsførereksamen fra 1899 faldt det i hans lod at deltage i og senere selv lede en lang række ekspeditioner i Grønland og Arktis. Han kom med til at udforske en række af de sidste hvide pletter på kortet over polaregnene. Hans første møde med Grønland blev som deltager i Amdrups ekspedition til Østgrønland i 1900, og senere deltog han i Baldwin-Zieglers polarekspedition 1901–02. Med en ukuelig kampvilje og en optimisme for de synspunkter, han gik ind for, og de mål, han satte sig, lykkedes det ham at få organiseret og at lede en række ekspeditioner – der måske ikke alle var lige vellykkede, men som alle på en måde er milepæle i polarforskningens saga – således ekspeditionen efter et ukendt land nord for Alaska 1906–08 og Alabama ekspeditionens eftersøgning af Danmark ekspeditionens varderapporter 1909–12. I 1924 oprettede Ejnar Mikkelsen Scoresbysund kolonien og ledede selv Scoresbysund komiteens Østgrønlands-ekspedition i 1932.

Det blev i det hele taget i Østgrønland, at Ejnar Mikkelsens største indsats faldt, dels som inspektør for Østgrønland 1933–50, og dels som formand for Scoresbysund komiteen 1931–67. Som formand for Det grønlandske Selskab 1933–56 og derefter æresformand; som opretter af Kraemers Grønlandsfond 1939 og senere af Arktisk Institut har Ejnar Mikkelsen haft en væsentlig indflydelse på den danske grønlandsinteresse, under krigen var han knyttet til den danske legation i Washington som rådgiver for grønlandsanliggender.

Som den gudbenådede fortæller, han var, har han gennem sine bøger og sine foredrag såvel her i landet som i udlandet været en inspiration for en lang række yngre forskere, og han har gennem sine forbindelser

hjulpet danske ekspeditioner også til andre egne end Arktis, således de naturhistoriske ekspeditioner fra Københavns Universitet til Argentina og »Noona Dan« ekspeditionen 1961–63. Som naturligt var, blev Ejnar Mikkelsen æresmedlem af og har modtaget en lang række medaljer fra geografiske selskaber verden over, ligesom han til sin store glæde i 1956 blev udnævnt til dr. phil. h.c. ved Københavns Universitet. Alle Ejnar Mikkelsens egne ekspeditioner var baseret på den gamle polarteknik, som han kendte som få, og i kraft af sin styrke mestrede som få, og han stod derfor måske nok noget tøvende overfor den udvikling, som polarforskningen har taget i de sidste år. Det var østgrønlænderne: Angmagssalikkerne og Scoresbysund'erne, hvis gamle fangerkultur han til det sidste kæmpede for at bevare.

Han var østgrønlænderne en god mand – og det var med fuld rette og uden koketteri fra hans side, da man i 1958 kom om bord på »Kista Dan« i Ikateq på vej til Angmagssalik at »Miki« slog ud med hånden og bød »Velkommen til *mit* land«. – Det var hans land i kraft af den indsats, han her havde øvet, og den kærlighed, han havde til disse kyster.

Børge Fristrup.

Carl Gunnar Feilberg

22. oktober 1894 – 6. januar 1972

Ved professor, dr. phil. Carl Gunnar Feilbergs død den 6. januar 1972 mistede dansk geografi (og etnografi) en af sine mest markante skikkelser, en af de få, om hvem man naturligt ville bruge betegnelsen »lærd«. Sin ualmindelige både brede og dybe viden havde Feilberg erhvervet gennem et langt og flittigt liv, der ikke fulgte de sædvanlige veje.

Feilbergs opvækst fandt sted i et miljø med kulturtradition og slægtsskabsfølelse. Uden tvivl påvirkedes han stærkt både af sin far, der var teolog og højskolelærer med dyb interesse for botanik og anden naturvidenskab, og af farfaderen, den kendte folklorist H. F. Feilberg.

Feilberg blev 1919 teologisk kandidat, men lod det ikke blive ved teologien. Allerede året efter besvarede han således en historisk prisopgave om landboforhold 1814–48. Blandt andet via Ratzel's »Politische Geographie« fangedes hans interesse for geografi, og han begyndte studier i dette fag hos H. P. Steensby, studier, der fortsattes i Frankrig 1922. Fransk geografi, der på dette tidspunkt var toneangivende i faget, påvirkede Feilberg stærkt. Han søgte siden i sine arbejder oftest at beskrive kultur under skyldig hensyntagen til det fysiske miljøes indvirkning.

1920–21 var Feilberg tilknyttet Askov Højskole og i perioden 1922–28 højskolen i Lyngby. Først derefter blev geografiske studier for alvor genoptaget, hvilket betød, at de afsluttedes under M. Vahl og G. Hatt. Især den sidste fik meget stor betydning for Feilberg, der 1930 og 1931 var Hatts assistent ved feltundersøgelser af jyske oldtidsagre. Til sine arbejder over plovens oprindelse og afrikanske hakkeformer er Feilberg sikkert blevet opmuntret af Hatt og af den tilknytning til Etnografisk Samling, som han havde haft siden 1929. På basis af de nævnte lovende og tankerige arbejder var det naturligt, at Feilberg efter sin magisterkonferens (1933) søgtes tilknyttet Etnografisk Samling. Han blev inspektør ved denne 1936.

Naturligt omhandlede Feilbergs arbejder de følgende år etnografiske emner. I 1935 havde han været på etnografisk indsamlingsarbejde i Iran. Blandt andet på det derved samlede materiale byggede 'La Tente Noire', der 1944 forsvarede som disputats. Også 'Les Papis' (1952) byggede på iagttagelser og samlinger fra denne rejse. I begge de nævnte smukke arbejder er det beskrevet, hvorledes naturen sætter grove grænser for de omhandlede kulturer og deres objekter, uden at Feilberg nogen- sinde fortaber sig i en letkøbt naturdeterministisk tankegang. Imellem disse hovedværker skrev Feilberg den letlæste oversigtsbog 'Afrika' (1945).

Efter konkurrence udnævntes Feilberg 1949 til professor i kulturgeografi. Man kunne måske have frygtet, at den kraftige udvidelse af hans arbejdsfelt, som dette medførte, kunne have fået ham til at koncentrere sig om den traditionelle verden, han kendte så grundigt. Men med flid og grundighed satte han sig ind i kulturgeografiens ny landvindinger, udvidede endog sit felt med økonomiske studier. Den gamle interesse for Afrika glemte han dog ikke; den bevarede og uddybedes under en studierejse til Nigeria 1955–56, hvorom nogle publikationer vidner (1957 og 1958).

1966 afgik Feilberg som professor, men han bevarede stedse interessen for sit videnskabelige arbejde, ligesom han vedligeholdt forbindelsen med sit gamle institut, hvor han var en kær gæst. Under den langvarige sygdom, der til sidst tog hans liv, bevarede han sin poliske humor, men lod tillige dem, der kendte ham, fornemme sin dybe hjertevarme. Professor Feilberg vil blive savnet.

Sofus Christiansen.

Litterære arbejder.

1923 Om fransk bondeliv i »Dansk Udsyn«.

1926 Herredømmet over Mineralolien. »Dansk Udsyn«.

1929 Pierre Hamp – Arbejdets Digter. »Dansk Udsyn«.

- 1931 »Et hovedværk om ploven og nogle dertil knyttede bemærkninger«. Geografisk Tidsskrift, 34: 161–170 og 195–205.
- 1934 »Bidrag til de afrikanske agerbrugsredskabers kulturhistorie. Nogle hakketyper i Belgisk Congo«. Geografisk Tidsskrift, 37: 228–278.
- 1936 »Foreløbig beretning om en rejse for Nationalmuseet til Iran 1935«. Geografisk Tidsskrift, 39: 135–149.
- 1941 Contributions to the History of some Oriental Bazar Crafts. Nationalmuseets Skrifter, etnografisk række 1: 69–89.
- 1944 »La Tente Noire«. 250 pp.
- 1945 »Afrika. En verdensdel lukker sig op«. 159 pp. Det Danske Forlag.
- 1952 »Les Papis«. 200 pp. Nationalmuseets Skrifter. Etn. række IV.
- 1957 »Nigerias erhvervsgeografi«. Økonomi og Politik, 31. årg.: 100–167.
- 1958 »Ibadan«. Kulturgeografi, 10. årg.: 77–91.
- 1958 »Træk af det traditionelle afrikanske landbrug i Nigeria«. Geografisk Tidsskrift, 57: 75–109.
- 1959 »Jorden og dens lande. En moderne geografi«. (sammen med A. Schou og K. Antonsen (red.)). Fremads Forlag.
- 1959 Remarks on Some Nigerian House Types. (Folk, vol. 1).
- 1961 »Studier i Københavns Toldregnskaber for Året 1615«. Geografisk Tidsskrift, 60: 1–15.
- 1963 »Hovedlinier i vor tids kulturgeografi I. Industrikulturen«. 242 pp. Gads Forlag.
- 1963 Some Features Concerning the Agriculture of the Ibo in East Nigeria. (Folk, vol. 5).
- 1964 »Hovedlinier i vor tids kulturgeografi II. Befolkningens kår, Landbruget«. 247 pp. Gads Forlag.
- 1968 Større dæmninger, mere landbrugsjord (Ægypten). (Kontakt nr. 3).